Poštnina plačana v gotovini
Leto X, št. 93a

Ljubljana, nedelja 21. aprila 1929

Cena 2 Din

Naročnina znaša mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din.

Uredništvo:
Ljubljana, Knaflјeva ulica 5. Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 440.
Celje: Kocenova ul. 2. Telefon štev. 190.

Rokopisi se ne vračajo. - Oglasi po tarifu.

JUTRO

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ul. 54. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernov ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. Telefon št. 455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 11.842, Praha číslo 78.180; Wien Nr. 105.241

Mala Antanta in Poljska o manjšinskem vprašanju

Odločna odklonitev nemškega predloga. Mala antanta smatra, da ni razloga spreminjati dosedanjo proceduro za manjšinske pritožbe. Proti Jugoslaviji se še ni nihče pritožil

Beograd, 20. aprila p. Zastopniki Jugoslavije, Češkoslovaške, Rumunije, Grške in Poljske so izročili po Društvu narodov odboru trojice noto o manjšinah, ki se glasi:

Predvsem je potrebno poudariti dejstva, **pogoje in duh, pod katerimi so Jugoslavija, Češkoslovaška, Rumunija, Grška in Poljska sprejele stipulacije za zaščito manjšin.**

Te stipulacije so bile objavljene že v pogodbah sklenjenih med posameznimi državami in zavezniškimi velesilami, združenim v času svetovne vojne, v kateri so sodelovale na njihovi strani z namenom, da **se tako zagotovijo načela svobode in enakopravnosti narodov.** Zaključitev teh pogodb je bila zahtevana od zavezniških in združenih sil. Države, ki so sprelele stipulacije za zaščito manjšin, so bile razpoložene dati članom svojih manjšin zagotovilo popolne ravnopravnosti. Bilo je to tudi potrebno zato, da bi države naslednice mogle sodelovati s svojimi obveznostmi v interesu notranjega miru in splošnega svetovnega miru, kar je važno tudi s stališča konsolidacije držav, ki so nastale po sklenjenih mirovnih pogodbah. Da bi se ta vprašanja uredila, je bilo potrebno, da se tem državam zagotovi teritorijalna integriteta od strani vseh zavezniških in združenih sil, v prvi vrsti pa od strani velesil. Predsednik Wilson je na plenarni mirovni konferenci v Parizu 31. maja 1919 izjavil: »Poskušali bomo doseči mirljuben sporazum ,kar naj pomeni, da odstranimo elemente, ki bi s svojim neredom in izpadi mogli kršiti svetovni mir, in skrbeli bomo, da jih teritorijalno opredelimo po rasi in etničnem značaju prebivalstva. Zatem je važno, da bodo zavezniške in združene sile zajamčile obstoječe stanje. Kar se tiče prava manjšin, smatram, da ni ničesar v stanju skaliti v toliki meri svetovni mir, kakor slabo postopanje z manjšinami. Ako bodo velesile tako zajamčile svetovni mir, je povsem naravno, da bodo podvzele vse ukrepe za ohranitev tega jamstva.

Kakor znano, se te obljube jamstva ne ustvarjalo. Države, ki so sprejele stipulacije za zaščito manjšin, so se znašle v raznih položajih. **Storile so vse za izvršitev obveznosti, doslej pa niso dobile protivrednosti.**

Pozvanim državam, ki jim je bila predložena pogodba o manjšinah, je predsednik mirovne konference naglašal, **da bo v bodoče treba onemogočiti vmešavanje kake države v notranje zadeve druge države,** ker je zgodovina pokazala, kako nevarna je taka politika. Zaradi tega je bila zaščita manjšin postavljena pod jamstvo Društva narodov. Članom sveta Društva narodov je prepuščeno, da pod osebno odgovornostjo vrše kontrolo glede na izvrševanje te manjšinske pogodbe. To je procedura, ki docela jamči respektiranje manjšinskih pravic, tem bolj, ker je zajamčeno, da se bo spoštovala politična neodvisnost zainteresiranih držav.

Da bi se ustvarila garancija Društva narodov, je s celim nizom resolucij določena ureditev pravic narodnih manjšin, posebna pažnja pa se je posvečala klavzulam, ki se nanašajo na same garancije. **Te uredbe se ne morejo modificirati, če ne pristanejo na to zainteresirane države.**

Te države pa ne bodo sprejele nobene izmed predvidenih reform, ki so jih predlagali zastopniki Kanade in Nemčije ,ter smatrajo, da so brez koristi za zaščito narodnih manjšin, ogražajo pa politično neodvisnost držav in s tem konsolidacijo miru.

Povečanje in razširjenje odbora trojice, ki proučuje peticije narodnih manjšin, na ta način, da bi imel ta odbor v bodoče pet članov, je docela nepotrebno, ker bi tako poslovanje odbora samo kompliciralo, otežkočilo ter zavlačevalo rešitve. Zatrjuje se, da bi bil veččlanski odbor bolje informiran, a tudi tričlanski zelo lahko razpolaga z vsemi potrebnimi obvestili in informacijami. Ko proučuje vloge, je lahko v stalni zvezi z zainteresiranimi vladami in prav tako lahko pazljivo zasleduje, da se izdani ukrepi izvrše. Končno pa lahko dobi pri tajništvu Društva narodov vse podrobne informacije.

Bilo bi docela nekoristno, če bi se uvedla nova ureditev glede postopanja odbora trojice v nujnih zadevah.

Iz odbora je treba izključiti vse predstavnike zainteresiranih držav že zaradi tega, da se omogoči nepristranska presoja in sklepanje odbora trojice. Vsako vmešavanje zainteresiranih držav bi značilo nevarnost za politiko te države in bi moglo kompromitirati potrebno harmonijo in sporazum, ki mora obstojati v interesu splošnega miru in miru med državami in narodnimi manjšinami.

Proceduri in razpravam o vlogah narodnih manjšin ni potrebna velika publiciteta. Treba je le poznati motive, zaradi katerih so bile vloge napravljene, in motive odklonitve. Ne gre za procese med manjšinami in zainteresiranimi vladami. Potrebno je le točno obvestilo za člane Sveta, da morejo vršiti svoje pravice, zasigurane jim po pogodbah o pravicah narodnih manjšin. Vsa procedura je zasnovana na tej ideji, **a ta ideja je usodne važnosti za respektiranje narodne suverenosti.** Vlagatelj prošnje nima pravice do direktnega obvestila o držanju pristojne vlade, niti o usodi njegove prošnje, podane odboru trojice. Manjšine nimajo razloga biti nezadovoljne in same dobro vedo, da jim obstoječe pogodbe nudijo popolno garancijo. Doslej ni bilo še nobenega slučaja, ki bi ne bil predviden v pogodbah, ki so pod protektoratom Društva narodov. Dejstvo, da odbor trojice doslej ni interveniral še v nobenem slučaju, je najboljši dokaz, da je sedanji sistem dober in ga ni treba spremnjati. Če se vsa zadeva presoja s tega stališča, kakor je to tudi potrebno, postane jasno, da bi države, v katerih žive narodne manjšine, imele največ pravic, da zahtevajo objavo procedure in materijala manjšinskih reklamacij, ker imajo dovolj razloga bati se, da se narodne manjšine ne žele prilagoditi sedanjemu stanju. **Vse tri velike skupine manjšinskih vlog, ki so bile doslej podane, predstavljajo samo propagando proti tem državam.** To je njihov pravi cilj in zaradi tega države, v katerih žive narodne manjšine, smatrajo, da bi širša publiciteta vlog značila opasnost za varnost posameznih držav, ki se zavzemajo za ohranitev in zasiguranje splošnega miru. Široka publiciteta podžiga le propagando, ki se more izkoriščati na škodo dotične države. Kar se tiče pravic narodnih manjšin Društvo narodov tudi doslej ni trpelo, da bi se te pravice kršile in manjšale. **Če se manjšine obračajo direktno na Društvo narodov je predvsem potrebno, da dajo dokaza o svoji lojalnosti in zvestobi do države, v kateri žive.** Nikakor pa ne morejo pričakovati, da bi se respektirale njihove pravice, če same ne vrše svojih obveznosti in dolžnosti.

•

Pri tej priliki se ugotavlja na merodajnem mestu, da doslej proti Jugoslaviji s strani jugoslovenskih državljanov ni bila podana pri Društvu narodov še nobena pritožba. Pač pa so skušali izkoriščati narodne manjšine razni zastopniki in predstavniki drugih držav v prozorne politične namene, želeč nam s tem škodovati v mednarodnem svetu.

Bolgarija se približuje Mali antanti?

Prihodnja konferenca Male antante se bo bavila tudi s tem vprašanjem – Akcijo je pokrenil bolgarski kralj Boris

Beograd, 20. aprila p. Kakor znano, se bo vršila konferenca Male antante v času od 20. do 22. maja v Beogradu. O delovnem programu te konference piše današnja »Prager Presse«, **da se bo bavila konferenca z zelo važnimi političnimi vprašanji.** Razpravljala bo tudi o **manjšinskem vprašanju**, ki ga je sprožila Nemčija na zadnjem zasedanju Društva narodov. Na konferenci se bo vršila tudi **razprava o reparacijskih obveznostih naslednstvenih držav Avstro-Ogrske.** Tu gre predvsem za interese Češkoslovaške, ki mora plačati 3 milijarde Kč. Zelo važna bo tudi **razprava o odnošajih Male antante do Madžarske in do Bolgarije. Razpravljalo se bo zlasti o zbližanju z Bolgarijo in zatrjuje se, da je to vprašanje pokrenil tudi bolgarski kralj Boris povodom svojega bivanja v Pragi in svojega obiska pri predsedniku Masaryku.**

Upokojitev ministrov in državnih podtajnikov na razpoloženju

Upokojena sta 2 ministrska predsednika, 41 ministrov in 3 podtajniki, razrešeni pa 4 ministri in 2 drž. podtajnika n. r.

Beograd, 20. aprila. p. Danes opoldne je bil sprejet v avdijenci pri kralju ministrski predsednik general Pera Živković. Kralj je pri tej priliki podpisal ukaz, s katerim so upokojeni, odnosno razrešeni vsi bivši ministri, ministrski predsedniki in državni podtajniki, ki so bili doslej na razpoloženju.

Upokojeni so: ministrska predsednika n. r. Ljuba Davidović in Velja Vukičević; ministri n. r.: Dragutin Pečić, dr. Momčilo Ninčić, Miša Trifunović, **Svetozar Pribičević**, dr. Mehmed Spaho, dr. Hinko Krizman, **Ivan Pucelj**, Krsta Miletić, **dr. Gregor Žerjav**, Andrija Stanić, dr. Svetislav Popović Milorad Vujičić, dr. Ninko Perić, dr. Milan Stojadinović, Milan Simonović, Dragotin Kojić, Svetozar Stanković, dr. Prvislav Grisogono, dr. Šefkija Behmen, **Ivan Vesenjak**, dr. Fran Kulovec, Petar Marković, **Anton Sušnik**, dr. Halil beg Hrasnica, Milan Grol, dr. Vlada Andrić, dr. Ivan Krstelj, Ant. Radojević, Vasa Jovanović, dr. Bogoljub Kujundžić, dr. Bogdan Marković, Svetislav Milosavljević, **dr. Andrej Gosar**, dr. Aleksa Mijović, fdr. Dragomir Obradović, Velimir Popović, Čeda Radivojević, dr. Ger. Popović, Stefan Barić, dr. Čeda Mihajlović.

Razrešeni so dolžnosti dosedanji ministri n. r.: Avguštin Košutić, dr. Niko Subotić, Dušan Cvetković in Đaka Popović.

Upokojeni so državni podtajniki n. r.: Večeslav Vilder, dr. Mirko Neudorfer in dr. Josip Pasarić.

Razrešeni so dolžnosti državni podtajniki: dr. Juraj Krnjević in Ivan Pernar.

Likvidacija agrarnih odnošajev

V poljedelskem ministrstvu sestavljajo načrt zakona za severne pokrajine in za Južno Srbijo

Beograd, 20. aprila p. V ministrstvu za poljedelstvo se vrše priprave za likvidacijo agrarnih odnošajev. Zakonski predlog o likvidaciji agrarnih odnošajev v severnih pokrajinah, to je v Vojvodini, Hrvatski in Slavoniji ter v Medjimurju, je v načelu že sestavljen in bo te dni dogotovljen tudi v podrobnostih. Minister za poljedelstvo je zaslišal mnenja vseh zainteresiranih krogov in bo na podlagi teh konferenc podal načela za končno likvidacijo agrarnega vprašanja.

Sporedno s tem se vrše tudi priprave za rešitev agrarnega vprašanja v Južni Srbiji. Ta predlog je poverjen pomočniku ministra za poljedelstvo g. Sretenoviću. Tudi on bo zaslišal mnenja vseh zainteresiranih krogov ter bo na podlagi rezultatov teh konferenc sestavil končni osnutek zakona. Oba zakona bosta uveljavljena istočasno, tako da bo to vprašanje agrarnih odnošajev likvidirano za vso državo istočasno.

Sestava pravilnika k vinskemu zakonu

Koncem maja se bo vršila v Zagrebu anketa vinskih interesentov — Šele po sestavi pravilnika bo uveljavljen novi vinski zakon

Beograd, 20. aprila p. Na merodajnem mestu demantirajo vesti, ki so jih nedavno objavili nekateri listi o skorajšnjem uveljavljenju novega vinskega zakona. Načrt zakona je sicer že izgotovljen, vendar pa je skoraj še večje važnosti, kakor zakon sam, pravilnik o izvrševanju tega zakona. Ta pravilnik pa še ni sestavljen. **Minister za poljedelstvo je sklical za dne 22. maja v Zagreb širšo anketo vinskih interesentov, na kateri se bo razpravljalo o tem pravilniku.** Na to anketo bodo povabljeni vsi vinski trgovci in zastopniki vinogradnikov, predstavniki gostilničarskih zadrug in drugih interesentov. Šele na podlagi rezultatov te ankete bo ministrstvo za poljedelstvo definitivno sestavilo pravilnik, ki bo nato skupno z novim vinskim zakonom stopil v veljavo. Vsekakor pa se bo to zgodilo še tekom letošnjega poletja, tako da bo novi vinski zakon za časa trgatve že v veljavi.

Sprememba zakona o lekarniških specijalitetah

Drogerijam bo odvzeta pravica prodaje lekarniških specijalitet

Beograd, 20. aprila č. Že pretekli mesec je izdelal minister narodnega zdravja predlog zakona o lekarniških specijalitetah. Minister je načrt tega zakona dostavil sanitetnemu svetu, ministrstvu za kmetijstvo, ministrstvu trgovine, lekarniški zbornici, zdravniški zbornici, savezu trgovcev (oddelku za drogerije) da se o njem izjavijo do 15. t. m. Njihova mnenja so med tem že došla. V ministrstvu socijalne politike in narodnega zdravja se izvršuje sedaj končna redakcija tega zakonskega načrta, za katerega vlada veliko zanimanje zlasti med lekarnarji, ki bodo imeli od njega največ koristi. Zanimanje zanj obstoja seveda tudi med drogeristi, ki bodo od njegovih določb težko prizadeti, ker ne bodo smeli več prodajati lekarniških specijalitet. V bodoče jih bodo smele prodajati samo drogerije, ki trgujejo na veliko in sicer samo lekarnam in bolnicam za lastno potrebo. Za zakon se mnogo zanimajo tudi domače in tuje tvornice specijalitet, pa so nekatere tuje tvornice že intervenirale zaradi izpremembe gotovih določb zakonskega načrta.

Stanovanjski zakon pred Vrhovnim zakonodajnim svetom

V ponedeljek bo Vrhovni zakonodajni svet razpravljal o stanovanjskem zakonu, ki bo takoj na to uveljavljen

Beograd, 20. aprila p. Vrhovni zakonodajni svet je imel danes od 15.30 do 18.30 sejo. Na seji je bila sprejeta in odobrena uredba o uporabi javnih suhozemnih cest. Prihodnja seja VZS bo v ponedeljek popoldne. **Na dnevnem redu bo stanovanjski zakon.**

Beograd, 20. aprila č. Danes ob 11. dopoldne je sprejel predsednik vlade general Živković v svojem kabinetu na Topčideru referenta vrhovnega zakonodajnega sveta dr. Ninka Perića, ki mu je poročal o delu v vrhovnem zakonodajnem svetu. Kakor se doznava, **bo vrhovni zakonodajni svet v ponedeljek razpravljal o novem stanovanjskem zakonu.** Zakon bo takoj po odobrenju v VZS predložen kralju v podpis in s tem uveljavljen.

Ljubljana, 20. aprila.

Z novim stanovanjskim zakonom, katerega načrt je predložen Vrhovnemu zakonodajnemu svetu, je storjen nadaljnji korak k odpravi stanovanjske zaščite. S prvim majem bi bilo po besedilu dosedaj veljavnega zakona nastopila popolna svoboda razpolaganja s stanovanji. V živahni borbi argumentov so hišni posestniki in najemniki zagovarjali svoje stališče: hišni posestniki za popolno odpravo stanovanjske zaščite, najemniki za njeno očuvanje in ojačenje. Prvi so imeli na svoji strani vse gospodarske organizacije in večino upravnih šefov države, drugi so se sklicevali na enodušno voljo najemniških zlasti uradniških organizacij ter na mnenje 13 vel. županov, ki tvorijo med 33 upravnimi šefi sicer manjšino, a so med njimi šefi baš oblasti z večjimi mesti in razvitejšim gospodarskim življenjem, predvsem beograjski, zagrebški in ljubljanski.

Minister socijalne politike se je odločil za kompromis, ki ga v svojem obrazloženju označuje kot eksperiment. S tem je tudi utemeljena kratkoročnost novega zakona, ki naj velja samo do 1. novembra. Kakšno stanje bo potem nastopilo, to pušča minister otvorjeno; on pripušča, da bi se mogel zakon v morda še bolj restrnigirani obliki eventualno še podaljšati. Tendenca je pa očividno ta, da moramo skoraj priti do popolnoma svobodnega razpoloženja s stanovanji.

Novi zakon se temu stanju približuje še bolj nego dosedanji. Predvsem znatno omejuje število krajev, kjer so stanovanja zaščitena. Projekt določa, da ostane stanovanjska zaščita samo v krajih z nad 10.000 prebivalci. Ta določba ni povsem precizna. Ako bi se jo hotelo vzeti dobesedno, bi v Sloveniji ostala stanovanjska zaščita samo v mestu Ljubljani in v mestu Maribor. Velika predmestja, kakor n. pr. Vič in Moste, ali Pobrežje, Studenci, Krčevina, ki gospodarsko in socijalno spadajo pod Ljubljano odnosno Maribor, bi ostala brez stanovanjske zaščite, na drugi strani pa bi tudi v mestih kakor Celju in industrijskih krajih kakor n. pr. Trbovljah, bila uveljavljena popolna svoboda razpolaganja s stanovanji. Smatrati je pač, da projekt pod »kraji« razume populacijske edinice v smislu trgovinskega zakona in ne geografsko-politične enote. VZS bo moral tu dati zakonu preciznejše besedilo.

Znatno zreduciran je tudi krog zaščitencev in znova so omejeni minimalni pogoji, pod katerimi je stanovanje zaščitenih oseb tudi dejansko odvzeto svobodnemu razpolaganju hišnega gospodarja. Kakor je razvidno iz objavljenega besedila, so izvzete najvišje kategorije državnega uradništva, privatni uradniki so izvzeti, a po besedilu projekta tudi nedržavni javni uslužbenci (n. pr. samoupravni). Od ostalih stanov so zaščiteni le še delavci in nesamostojni obrtniki, toda tudi ti le, če njihovi in njihove v skupnem stanovanju stanujoče rodbine celokupni mesečni prejemki ne presegajo 2500 Din. Trgovski pomočniki, potniki itd. ne uživajo stanovanjske zaščite. Privilegij zakona pa velja za najskromnejša stanovanja. Zaščitena oseba, katere rodbina šteje n. pr. 3 člane, a prebiva v stanovanju z 2 sobama, za to stanovanje ne uživa zakonske zaščite, ker so po novem zakonu predvideni za 2 sobno stanovanje najmanj 4 rodbinski člani, za enosobno stanovaje 3, a za 3-sobno 5 rodbinskih članov. Minimalno število skupaj stanujočih članov je torej napram sedanjemu stanju znova zreducirano, pri tem pa je še granica sorodstva zožena na drugo koleno (inkluzivno) ter adoptirano deco.

Projekt predvideva napram sedanjemu stanju novo sicer skromno povišanje najemnin zaščitenih stanovanj, in sicer za 10 odst. Pri nas v Sloveniji pomeni to povišanje od 10 na 11 kratni predvojni znesek.

Dosedaj so bila stanovanja v novih hišah popolnoma svobodna, tako glede razpolaganja, kakor glede višine najemnine. Novi zakon hoče tu uvesti interesanten eksperiment, ki za naše kraje sicer ne pride mnogo v poštev, pač pa bo v Beogradu in Zagrebu imel morda praktične posledice. Tam se namreč dogaja, da stojijo mala stanovanja v novih hišah prazna, ker lastniki zahtevajo previsoke najemnine, a tudi v starih hišah se to že dogaja. Po novem zakonu mora vsak hišni lastnik razobesiti ceno v njegovi hiši se nahajajočih praznih stanovanj. Ako bi hišni lastnik praznih malih stanovanj v roku 3 mesecv ne oddal, bo posebna komisija določila najemninsko ceno in občina bo stanovanja oddala tistim, ki se zanje oglasijo. Ta določba ima v prvi vrsti namen prisiliti hišne posestnike, da določajo za mala stanovanja znosne najemnine, ker jim sicer preti komisijska cenitev in javna oddaja.

Zakonski projekt se zdaj nahaja pred Vrhovnim zakonodajnim svetom, ki bo v ponedeljek o njem razpravljal. Upati je, da bo pri tem uspelo odpraviti nekatere trdote in razčistiti nekatere nejasnosti. Obsežnejših sprememb na eno ali drugo stran pa nimamo pričakovati. Likvidacija stanovanjske zaščite, ki se je energično pričela že z lanskim stanovanjskim zakonom, se naglo dovršuje.

Iz beograjskega gledališča

Beograd, 20. aprila č. Iz državne službe sta odpuščena član beograjskega Narodnega gledališča Velimir Bošković in kontraktualni član tega gledališča Luka Ivanković.

Včerajšnje avdijence

Beograd, 20. aprila. č. Danes popoldne je bil od kralja sprejet v avdijenci finančni minister dr. Švrljuga. Njegova avdijenca je v zvezi z oživotvorjenjem zakona o Privilegirani agrarni banki. Za tem je imel finančni minister dr. Švrljuga daljšo konferenco z zastopnikom, zunanjega ministra dr. Kumanudijem. V avdijenci je bil sprejet tudi minister trgovine dr. Mažuranić. Kakor se doznava, je bila ta avdijenca v zvezi z resornimi vprašanji ministrstva trgovine, z razstavo v Barceloni in trgovinskimi pogajanji s Poljsko.

Šef centralnega dopisnega urada

Beograd, 20. aprila. p. Za šefa osrednjega tiskovnega urada v predsedništvu vlade je imenovan publicist Milan Marjanović.

Dr. Gosar imenovan za profesorja

Beograd, 20. aprila r. Bivši poslanec dr. Andrej Gosar je imenovan za izrednega profesorja na tehnični fakulteti ljubljanske univerze.

Vladni komisar Narodne banke

Beograd, 20. aprila. p. Kakor smo že včeraj poročali, je bil upokojen dosedanji vladni komisar pri Narodni banki Dušan Gijokić. Danes je bil na njegovo mesto imenovan dosedanji šef kabineta ministra za trgovino gosp. Milan Dosanić.

Reorganizacija ministrstev

Beograd, 20. aprila p. Današnje »Službene Novine« objavljajo uredbo o reorganizaciji ministrstev v smislu novega zakona o vrhovni državni upravi. Uredbo smo v celoti objavili že včeraj. Resorni ministri bodo sedaj na osnovi te generalne uredbe izdali vsak za svoj resor specijalne uredbe, ki bodo podrobno določale organizacijo posameznih oddelkov. S temi uredbami bo izvršena tudi sistemizacija uradništva. Danes popoldne od 5. do pol 8. se je vršila seja ministrskega sveta, ki se je bavila s temi uredbami in z izvedbo generalne uredbe, ki je stopila z današnjim dnem v veljavo.

Dr. Alavpovič se ne vrne v državni svet

Beograd, 20. aprila č. V nasprotju s prejšnjimi informacijami se poroča, da bivšemu ministru dr. Alavpoviču po njegovi ostavki ni bilo niti ponudeno, naj ponovno prevzame svoje prejšnje mesto v Državnem svetu.

Brezuspešna pogajanja za razorožitev

Litvinov ugotavlja, da se konferenca problemu ni približala niti za korak – Javno mnenje bo prisililo Evropo, da sprejme ruski predlog

Ženeva, 20. aprila s. Sovjetska delegacija objavlja danes izjavo, v kateri naglaša, da je bil sovjetski osnutek konvencije o delni razorožitvi obravnavan na treh sejah, na katerih se je udeležilo debate samo 7 delegatov. Vse seje, ki se jih je udeležila sovjetska delegacija, so ostale brezuspešne in niso prinesle nikakega pozitivnega sklepa, ki bi bil razorožitveni problem le za malo približal rešitvi. Zaradi tega dejstva se zdi, da sta pesimizem in nezaupanje, s katerim je Sovjetska unija sprejela povabilo za sodelovanje v pripravljalnem odboru za razorožitveno konferenco, popolnoma opravičena. Ugotovitev tega dejstva je morala sovjetska delegacija privesti do tega, da se je nehala udeleževati dela v pripravljalnem odboru.

Vendar bo sovjetska delegacija ostala v pripravljalnem odboru v nadi, da bodo druge vlade, pod pritiskom javnega mnenja in predvsem na zahtevo delavskih organizacij prisiljene pristati, ako že ne na popolno, pa vsaj na bistveno omejitev mednarodnega oboroževanja. Zastopniki vlad v razorožitvenem odboru bodo morali prej ali slej sprejeti sovjetske predloge, ki so jih do sedaj po navodilih svojih vlad odklanjali.

Na današnji seji je nastopil nemški delegat grof Bernstorff za natančno ugotovitev stanja oborožitev. Na francoski predlog je bilo nato sklenjeno, da se bo o tem nemškem predlogu razpravljalo pri obravnavanju vprašanja efektivnega stanja. Francoski delegat Massigli je s pristankom japonskega zastopnika Sata stavil predlog, naj bi se po obravnavi vprašanja kemične vojne že na današnjem dnevnem redu razpravljalo o oborožitvah v zraku in efektivnem stanju oborožitve. Tudi grof Bernstorff je izjavil, da z gotovostjo pričakuje da se odbor ne bo razstal brez rešitve tega važnega vprašanja. Pred obravnavanjem naslednje točke dnevnega reda o kemični vojni se je sovjetski delegat Litvinov opetovano javil k besedi, česar pa predsednik Loudon ni pravočasno opazil. Ko je končno podelil Litvinovu besedo, ga je vprašal, dali namerava govoriti o naslednji točki dnevnega reda. Litvinov je odgovoril, da se namerava izjaviti o vprašanju procedure in o tem zakaj ni govoril glede nemškega predloga. Predsednik je zahteval nato mnenje odbora, nakar je Litvinov odgovoril z izjavo, da se odpoveduje besedi, ker predsednik vseljej zahteva mnenje odbora, kadar bi moral govoriti sovjetski delegat.

Pri razpravi o kemični vojni je Litvinov zahteval s poudarkom, naj bi tudi vse ostale države čim prej ratificirale protokol o prepovedi kemične in bakteriologične vojne iz leta 1925., ki ga je sovjetska Rusija že ratificirala. S tem bi postalo posebno poglavje o kemični vojni v razorožitvenih konvencijah sploh nepotrebno. Grof Bernstorff je predlagal, naj bi se vsa vprašanja glede kemične vojne uredila z razširjenjem tako zvanega protokola o strupenih plinih iz leta 1925.

Nevolja nad postopanjem dr. Schachta

Ostre kritike nemške javnosti proti voditelju nemške delegacije — Schacht želi nadaljevanja pogajanj — Razočaranje ameriških finančnikov

— Berlin, 20. aprila. Levica pa tudi skrajna desnica ostro kritizira delovanje dr. Schachta v Parizu. »Vorwärts« opozarja na nasprotstva med poročilom Agence Havas, ki govori o političnih zahtevah in poročilom Wolfov. urada, ki zanika take zahteve. List pravi, da se mora to vprašanje hitro in izčrpno razjasniti. To je dolžnost napram javnosti. Ako je dr. Schacht v resnici stavil zahteve, kakor jih javlja Agence Havas je napravil tako politično in psihologično napako, da za vodstvo bodočih pogajanj ni več primerna oseba.

— Berlin, 20. aprila. Na sinočni seji nemške vlade je bila glavna točka razgovorov razprava o poročilu nemške delegacije o poteku in vzroku razbitja konference odbora strokovnjakov za reparacije. Seja pa je bila zgolj informativnega značaja ter še niso bili sprejeti nikaki sklepi o nadaljnem postopanju Nemčije v reparacijskem vprašanju. Kakor zatrjujejo politično dobro informirani krogi, so izražali nekateri levičarski ministri svoje veliko začudenje in vznemirjenje zaradi prenaglјenega koraka nemške delegacije, ki je porušila skoro vse mostove za sporazumno rešitev reparacijskega vprašanja.

— London, 20. aprila. O sedanjem stanju reparacijskih pogajanj je izjavil dr. Schacht: **»Bom med zadnjimi delegati, ki bodo zapustili Pariz. Izjaviti moram, da moji predlogi niso zadnje besede Nemčije. Slej ko prej smo pripravljeni nadaljevati pogajanja in razgovore.«**

Newyork, 20. aprila a. Razbitje konference odbora strokovnjakov je prišlo za finančnike z Wallstreeta popolnoma nepričakovano, ker so se ameriški finančni krogi tudno nadejali, da bo zaradi prisotnosti ameriških delegatov Morgana in Younga na konferenci dosežen pozitiven uspeh. Navzlic težkemu položaju, ustvarjenem s postopanjem nemške delegacije, pa ameriški finančni krogi še niso obupali, da bi se posrečilo najti način za ugodno rešitev reparacijskega vprašanja. Zato pričakujejo, da bo v kratkem sklicana nova konferenca, na kateri bo mogoče doseči sporazum. Vendar pa se zadrže za enkrat še rezervirano ter ne dajejo nikakih striktnih izjav o svojem stališču napram nadaljnjemu reševanju reparacijskega vprašanja. Posebno hudo razočaranje so doživeli s prelomom pogajanj ameriški avtomobilni koncerni, ki so v optimističnem presojanju položaja že delali širokopotezne načrte za ekspanzijo svojih podjetij v Nemčiji.

Pred sestavo avstrijske vlade

Seiplov naslednik bo dr. Ender, ki bo prihodnji teden sestavil novo vlado

Dunaj, 20. aprila g. Vladna kriza se bliža svojemu koncu. Deželni glavar Predarlske dr. Oto Ender je pristal, da prevzame mesto zveznega kancelarja. Dr. Ender se je danes odpeljal na Predarlsko in se vrne v ponedeljek na Dunaj, da zaključi zadnja pogajanja med koalirajnimi vladnimi strankami in opozicijo. Za sedaj je smatrati, da je sporazum med krščanskimi socijalci in Velenemci ter novim zveznim kancelarjem že dovršeno dejstvo. Sedaj gre samo še za to, da se Landbundu odvzame nekaj njegovih ekstremnih agrarnih zahtev. Sestavo nove vlade si je dr. Ender pridržal v celoti, vendar pa je že sedaj gotovo, da bo namesto poljedelskega ministra Thalerja prevzel ta portfelj poslanec Födermayer. Finančno ministrstvo bo prevzel nacijonalni svetnik r. Strerowitz ali pa finančni referent nižje-avstrijskega deželnega zbora Czermak. Velenemci bodo ohranili trgovinsko in pravosodno ministrstvo z ministroma dr Schürffom in dr. Slamo. Mesto podkancelarja bo moral Hartleb najbrže odstopiti štajerskemu deželnemu poslancu Winklerju. Vsekakor ni izključeno, da bodo v vprašanju oseb nastopile še posamezne spremembe. Po današnjem stanju stvari pa je gotovo, da bo dr. Ender tekom prihodnjega tedna sestavil vlado.

Čudna pota frankovskega politika

Sofija, 20. aprila, č. Sinoči sta dospela semkaj z Dunaja bivši poslanec hrvatske (frankovske) stranke prava dr Ante Pavelić in tajnik stranke Gustav Perčec. Napovedala sta, da prihajata »v imenu celokupnega Hrvatstva«. Sprejemu so prisostvovali makedonski nacijonalni komite in veliko število makedonskih organizacij. Pri sprejemu so imeli pozdravni govor predsednik makedonskega nacijonalnega komiteja Staničev, neka predstavnica makedonskih emigrantinj in zastopnik dijaškega društva »Vardar«. Dr Pavelič in Perčec sta v Sofiji gosta makedonskega nacijonalnega komiteja, ki jima je rezerviral prostore v hotelu »Union palace«. Ko sta došla v hotel, je dr. Pavelič zopet govoril z balkona ter dejal med drugim: »Mi smo tukaj, da izrečemo našo solidarnost z makedonskimi Bolgari.« Po pisanju lista »Zore« bo dr. Pavelič odpotoval dalje v Turčijo, Gustav Perčec pa bo ostal v Sofiji. »Zora« pozdravlja v uvodniku dr. Paveliča in Perčeva ter pravi, da sta prava predstavnika Hrvatov, pri čemer hvali dr. Paveliča kot zaščitnika dijakov v znanem skopljanskem procesu.

Pred velikimi izpremembami v bolgarski politiki

Sofija, 20. aprila p. Ugledni bolgarski politik Gligor Vasiljev, je izjavil novinarjem, da bo v Bolgariji skoraj prišlo do velikih sprememb v politični situaciji. Cankov namerava s svojo skupino izstopiti iz vladne koalicije. Skupina zunanjega ministra Burova, bo ostala še nadalje v vladi, ki bo kljub izstopu cankovcev imela zadostno večino. Ljapčev pa že sedaj vodi razgovore z opozicionalnimi skupinami, da bi jih eventualno pridobil za sodelovanje v vladi.

Otvoritev Zagrebškega velesejma

Zagreb, 20. aprila. n. Zagrebački Zbor je danes proslavil na svečan način 20letnico svojega obstoja s slavnostno sejo svojega upravnega odbora in otvoritvijo spomladanskega velesejma. K otvoritvi, ki je bila ob 11. dopoldne, so prišli zastopniki vlade, vojske, mestne občine, raznih gospodarskih ustanov in drugi. Govorov ni bilo, marveč so si došli gostje samo ogledali razstavo. Na letošnjem velesejmu je razstavljeno zlasti veliko število avtomobilov in drugih motornih vozil ter gospodarskih strojev. Do 6. zvečer je posetilo razstavo 11.000 ljudi.

Po otvoritvi velesejma se je vršila v veliki dvorani slavnostna seja upravnega odbora ZZ., ki ji je prisostvovalo kakih sto povabljencev.

Potres v Zagrebu

Zagreb, 20. aprila. č. Zadnje dni se je v Zagrebu ponovno občutil potres. Tako so v soboto zabeležili slab lokalni potres, ki ga pa meščanstvo ni opazilo. Včeraj v petek so registrirali zopet potres v daljini 580 km, ki se je pozneje še dvakrat ponovil. Potres se je ponovil zopet zvečer in danes. Danes ob 2.10 popoldne so zabeležili jačji potres z istim epicentrom. Ponovil se je nato še ob 5.15 in 6.50.

Sava grozi s poplavami

Sremska Mitrovica, 20. aprila. p. Sava je zaradi deževja in naglega tajanja snega začela zadnje dni naglo naraščati. Danes je bila 575 cm nad normalo, kar predstavlja najvišji letošnji vodostaj Save. V nižjih pokrajinah grozi resna nevarnost poplav. V okolici Mitrovic je Sava poplavila več pašnikov, vendar pa te poplave doslej niso povzročile večje škode.

General Pešić – poslanik v Bruslju

Beograd, 20. aprila, p. Nocoj je kralj sprejel v avdijenci zastopnika zunanjega ministra dr. Kosta Kumanudija ter ob tej priliki podpisal ukaz, s katerim se imenuje za našega poslanika v Bruslju bivši načelnik generalnega štaba general Peter Pešić.

Imenovanja v vojski in mornarici

Beograd, 20. aprila č. Na predlog ministra vojske in mornarice je kralj podpisal ukaz o imenovanju za vršilca dolžnosti predsednika izpitne komisije za čin aktivnih in rezervnih administrativnih podporočnikov in majorjev inženjersko tehnične stroke, generalštabnega generala Jovana Veselinovića; za vršilca dolžnosti predsednika sanitetno veterinarskega komiteja san. brigadni general Sava Popović; za vršilca dolžnosti komandanta 2. pomorske obalne komande kapetan bojnega broda Marijan Polič, dosedanji komandant komande strokovnega orožja; za vršilca dolžnosti komandanta strokovnega orožja kapetan fregate Božo Kefedar, dosedaj načelnik štaba prve obalne pomorske komande; za vršilca dolžnosti komandanta rečne obalne komande kapetan fregate Stepan Banekovič, dosedaj pomočnik komandanta; za komandanta rečne obalne komande kapetan korvete Marko Grgić, dosedaj komandant minonosca »Kobac«; za vršilca dolžnosti načelnika štaba I. pomorske komande kapetan korvete Nikola Krizomale, dosedaj v službi v štabu II. armijske oblasti; za kapetana minonosca »Kobac« kapetan korvete Muhamed Ramić; za vršilca dolžnosti upravitelja hidrografskega urada mornarice kapetan Avgust Kiser, doslej v službi v komandi mornarice.

Z istim ukazom je razrešen dolžnosti upravitelja hidrografskega urada mornarice kapetan fregate Edgar Vasič.

S kraljevim ukazom je na predlog ministra vojske in mornarice imenovan za vršilca dolžnosti načelnika inženjerskega oddelka pri IV. armijski oblasti inženjerski polkovnik Milivoj Arangjelović, dosedaj komandant inženjerije 2. armijske oblasti. Z nadaljnim ukazom kralja je razrešeno dolžnosti in imenovano večje število komandantov bataljonov, načelnikov raznih oddelkov pri posameznih divizijskih oblasteh ter komandantov artilerijskih brigad in posameznih artilerijskih polkov.

Ratifikacija mednarodnih konvencij

Beograd, 20. aprila, č. Kralj je podpisal danes naslednje konvencije in zakone: Zakon o trgovinski pogodbi z Madžarsko, konvencijo o ureditvi prometa in prevoza na železnicah z Madžarsko, konvencijo o vzdrževanju železniških mostov, ki vežejo železniške proge med našo državo in Madžarsko, konvencijo o uporabi železniške postaje Gola na jugoslovensko-madžarski meji, konvencijo o vzdrževanju potov, cest in mostov, ki se nahajajo na jugoslovensko-madžarski meji, konvencijo o zaščiti državnih mejnikov, obeliskov in znakov, ki služijo za določevanje meje z Madžarsko, konvencijo o obrambi proti kužnim boleznim in o vzajemni bolniški negi z Madžarsko, konvencijo o izročevanju krivcev in o sodni pomoči v kazenskih zadevah z Madžarsko. Nadalje je kralj podpisal konvencijo o arbitražni pogodbi z Zedinjenimi državami Severne Amerike, konvencijo o trgovini in plovbi z republiko Francijo, zakon o konzularni konvenciji in naselievanju z republiko Francijo, zakon o pogodbi o pravnem razpravljanju spornih vprašanj (konciliiacija) z Zedinjenimi državami Severne Amerike, konvencijo o naselievanju in konzularno konvencijo z Albanijo, zakon o pogodbi o trgovini in plovbi z Albanijo, zakon o konvenciji o izročanju krivcev z Albanijo.

Nemški avtomobilisti v Dubrovniku

Dubrovnik, 20. aprila n. Danes dopoldne so odšli v Dubrovnik nemški avtomobilisti ki so bili zelo prisrčno sprejeti. Več domačih avtomobilistov se je gostom pelialo 30 kilometrov daleč nasproti. Mesto je bilo na čast gostom okrašeno z državnimi, hrvatskimi in srbskimi zastavami. Pred vhodom v mesto sta bili izobešeni nemška in naša državna zastava. Na ulicah je pričakovalo goste polno občinstva. Pred magistratom jih je pozdravil mestni župan v domačem in nemškem jeziku. Podpredsednik nemškega avtokluba je županu prinel znak nemškega avtokluba kot častni dar.

Dr. Ramljak bo sojen v Zagrebu

Zagreb, 20 aprila. n. Državno sodišče v Beogradu je poslalo zagrebškemu sodnemu stolu dopis, v katerem sporoča, da se ima postopanje proti aretiranemu odvetniku dr. Ramljaku izvesti kot redno postopanje pred zagrebškim sodnim stolom.

Tudi krstna imena je treba popraviti

Trst, 20. aprila i. Današnji »Piccolo« je pričel agitacijo za »popravo« slovanskih krstnih imen. V zadnjih tridesetih letih — piše med drugim tržaški list — je planil balkanski panslavizem preko Nanosa in začel širiti po Krasu in ob Soči imena, ki do tedaj niso bila domača v teh krajih. Mesto čisto latinskih imen Peter, Pavel, Martin, Anton itd. so se začela pojavljati nerodna imena Bogomil, Danilo, Dušan, Mirko, Slavko in Zvonimir. Obenem so pričela izginjati lepa ženska imena Albina, Pavlina, Antonija in Domenika, spodrivala pa so jih imena Danica, Milka, Zorka, Zdenka in slična.

Poudariti je treba, da ta balkanska imena niso samo tuja kraškemu in goriškemu ljudstvu, marveč žalijo tradicije naše latinske zemlje in celo slovanskega plemena. Nekateri duhovniki so se upirali temu uvajanju krivoverskih imen, toda slovanski agenti so vsilili povsod svoj plevel, ki sta ga danes polna n. pr Prosek in Sv. Križ. Dvanajst tisoč rodbinskih imen je že popravljenih, toda nekatere osebe imajo pri popravljenem priimku še vedno balkansko ime, ki žali italijansko uho in čustvo. Zato je tržaški župan odredil, da vsakdo lahko doseže izpremembo krstnega imena, kakor želi. Treba se je samo javiti na anagrafični urad, ki brezplačno provede popravo krstnega imena v spiskih. »Piccolo« si je naročil par pisem iz Istre, da dokaže, kako potrebna je poprava imen. Neki delavec se pritožuje, da so mu dali ime Karol Franc Jožef, neka Nemka pa baje ni zadovoljna s svojim imenom Brunhilda.

Obnovitev senzacijonalnega celovškega procesa

Kupčije bivšega deželnega glavarja koroškega, Vincenca Šumija, z Italijani — Oškodovanje Koroške v prid protijugoslovenski propagandi? — Senzacijonalen preobrat: glavni obtoženec Vici neizsledljiv, Šumi »ni slovenski renegat«

Celovec, 18. aprila

V četrtek, 11. t. m., se je pred tukajšnjim porotnim sodiščem zopet pričela razprava proti urednikom, dopisnikom in informatorjem beljaške »Karntner Tagespost«, katere toži državno pravdništvo, češ, ker so z očitanjem kupčij, s katerimi naj bi bila oškodovana koroška dežela, žalili bivšega deželnega glavarja koroškega Vincenca Šumija v njegovem svojstvu člana koroške deželne vlade, dolžeč ga tako zlorabe uradne oblasti v svojo in svojih tovarišev zasebno korist.

Kakor se čitatelji »Jutra« spominjajo, se je vršila že lani pred Božičem pred istim celovškim sodiščem porotna razprava proti istim obtožencem v isti stvari, pa je bila prekinjena zaradi božičnih praznikov. Obenem s prekinjenjem pa se je tudi izločila iz vsevkupnega procesa stvar obtoženca Giuseppe Vicija bivšega italijanskega poročnika, s katerim je ravno Šumi s svojimi tovariši sklepal zasebne kupčijske pogodbe. Tedaj je razprava trajala osem dni in se je prav posebno odlikoval v njej Vicijev zastopnik, dunajski odvetnik dr. Gürtler, ki je neštetokrat spravil v največjo zadrego predsednika sodnega dvora in državnega pravdnika ter bil tudi parkrat težko oglobljen zaradi svojega predodločnega zastopnika. Dr. Gürtler je tedaj nastopil dokaz resnice, da je Šumi v resnici sklenil z Vicijem zasebne pogodbe za dobavo lesa, da je družba dobila olajšave za izvoz lesa le zato, ker sta bila Šumi in Axmann člana deželne vlade koroške, da je bila tako dežela v resnici oškodovana za večje zneske in da ni resnica, kar trdita Šumi in Axmann, da bi se bili ti zneski porabili v »patrijotične« namene, za propagando in boj proti Jugoslaviji, temveč v zasebne namene njune kupčijske družbe. Ko je dr. Gürtler predlagal, da naj se v potrditev teh navedb zaslišijo kot priče tedanji častniki-letalci, ki naj bi bili po trditvah Šumijevih kupčijskih družabnikov, prejemali od njih nagrade za svoje polete nad Maribor, Ljubljano in Zagreb, da bi z letaki hujskali jugoslovensko vojaštvo na upor, in so ti častniki, ki so še danes zaposleni na celovškem letališču, bili takoj pripravljeni, da kot priče zaslišani ovržejo tako porabo dobička iz Šumi-Axmannovih kupčij, je nastalo v porotni dvorani neko zelo čudno razpoloženje in prvi sklep, ki ga je proglasil po tistem predsednik sodnega dvora, je bil pač, da se Vicijeva stvar izločuje iz procesa, da se tako omogoči preiskovalnemu sodniku, da zasliši nove priče. S tem sklepom pa je izgubil proces prav za prav svojo okostnico, ker so se ostali inkriminirani članki nanašali le na tako imenovano »Durchschlagovo afero«, na stvar bivšega gozdarja Durchschlaga, ki je očital raznim višjim gozdarskim uradnikom nepravilnosti pri izsekavanju gozdov in je s svojim tožarjenjem toliko časa delal nadlego oblastim, da so ga odstavili, umirovili in končno kot obče nadležnega blaznika zaprli v bolnico. Ker je beljaška »Kärntner Tagespost« očitala Šumiju, da je tudi on pripomogel k internaciji Durchschlaga v blaznici, je državni pravnik tožil tudi zaradi tega očitka. Obtoženi so bili: glavni urednik lista arhitekt Payer, vodja tiskarne Novak, urednik Müller in dopisnik Trojer.

Razprava se je nadaljevala 11. t. m. Obtoženi Vici pa ni prišel. Poslal je sodišču 8. aprila izdano, po notarju potrjeno zdravniško izpričevalo iz Gorice, s katerim se potrjuje, da leži bolan v postelji. Kakor je izjavila njegova v Beljaku živeča soproga, je 1. aprila odšel na kupčijsko potovanje, toda beljaška policija je ugotovila, da je 4. aprila še bil v Beljaku, in drugi ljudje so izjavili, da so ga tudi še 7. aprila videli v Beljaku. Njegov branitelj dr. Gürtler pa je javil, da se njegov branjenec mudi že nekaj mesecev v inozemstvu — Vici je, kakor znano, italijanski državljan — da nikakor ni mogel priti v stik z njim in da zato odlaga njegovo obrambo. Dr. Kaspar, Šumijev zastopnik, pa je izjavil po otvoritvi razprave, da mu je bilo že pred štirimi meseci povedano na Dunaju, da bo Vici 8. aprila obolel v Italiji.

Tretji dan razprave je bil zanimiv zlasti zato ker je prišlo na dnevni red očitanje renegatstva, ki ga je izrekla na naslov Šumija »Kärntner Tagespost«, in ono pismo, ki ga je uredništvo lista pisalo bivšemu slovenskemu poslancu Grafenauerju, prosec ga podatkov o Šumijevem slovensko-narodnem delokrogu. To pismo ni prišlo nikdar v roke bivšega poslanca Grafenauerja, pač pa v Šumijeve in obtoženci trdijo, da je bilo na pošti ukradeno. Priče, ki jih je predsednik povpraševal o tej stvari, niso vedele nič povedati.

Kot priča zaslišani nadučitelj Fran Eichholzer je izpovedal, da je o Božiču leta 1926 dobil od »Kärntner Tagespoštе« pismo s prošnjo za gradivo proti Šumiju, zlasti glede njegovega renegatstva in glede vprašanja ali je resnica, da je slovensko politično društvo za Koroško poslalo Šumija v Švico, da se tamkaj izvežba za borca. Priča, znan po nemških nacijonalcih preganjan slovenski učitelj, pa listu ni odgovoril.

V torek, 16. t. m., pa je bil zaslišan sam Vincenc Šumi, ki je predvsem izpovedal glede Durchschlaga, da ga je spoznal, ko je bil on, Šumi, vodja poljedelske šole v Velikovcu, leta 1907., nakar mu je izginil Durchschlag izpred oči. Pojavil se je šele v plebiscitnem času. »Tedaj se je Durchschlag ponašal izredno hrabro. Kot agitator (nemški seveda) je bil naravnost divje predrzen. Končno so ga zaprli in bi bil moral biti odpeljan v Maribor, pa se mu je posrečilo pobegniti na naravnost pustolovski način.« Zato je potem dobil službo okr. gozdarja. Zaradi svojega neprestanega tožarjenja in žalitev predstojnikov je bil končno postavljen pod varuštvo in potem interniran. Šumi da ga je branil, kolikor je le mogel, ne pa mu hotel škodovati. Nato pa je prišla na vrsto njegovo renegatstvo. Šumi je izjavil:

»Ugotavljam, da izhajam iz prastare nemške kmečke rodbine iz Podkloštra, ki prebiva tamkaj že 400 let. Moja vzgoja je bila vsa nemška. Izpočetka sem hotel na akademijo umetnosti, toda oče me je dal v kmetijsko šolo, ker sem tam mogel dobiti brezplačno mesto. Učil sem se s takim uspehom, da mi je bilo poverjeno mesto asistenta pri koroški kmetijski družbi. Predsednik Edelmann mi je pozneje svetoval, naj se učim slovenski in predavam med slovenskimi kmeti. Iz nacijonalnih razlogov sem se naučil slovenski, ker sem smatral za bolje, če Korošec in Nemec govori slovenskim kmetom, kot pa izvendeželski Slovenec. Po tujem nasvetu sem hotel tudi stopiti v stik s »Koroškim slovenskim klubom«, pa se nisem kot Nemec dobro počutil med njegovimi člani.« Nadalje je pripovedoval, da se je dalje učil in prištedil 12.000 K, da je šel potem na visoko tehniško šolo v Curih. Kot dijak je pripadal nemškemu dijaškemu društvu »Teutoniji«. Ko se je vrnil, je bil sedem let vodja kmetijske šole v Velikovcu, leta 1911 pa je prišel v Celovec, kjer je vedno deloval v nemško-nacijonalnem smislu. Glede onega pisma na poslanca Grafenauerja je izjavil, da mu je decembra meseca leta 1926 gostilničar Grafenauer iz Brda pri Šmohorju (tam je doma tudi poslanec Grafenauer) prinesel na Grafenauerja naslovljeno pismo, ki ga je poslala »Kärntner Tagespost«.

K tej izjavi Šumijevi je treba pripomniti, da je Šumijeva rodbina od nekdaj slovenska, ne pa nemška. Šumi se je pisal kot Slovenec pravilno »Šumi«, in šele pozneje, ko se je ponemčil, se je podpisoval »Schumy«. Je pa sin slovenskih staršev, rojen na Zilici pri Podkloštru. Mati mu ni znala niti besedice nemški, oče, ki je bil gozdni čuvaj, je pač znal nekoliko za vsakdanjo rabo. Politično društvo za Slovence na Koroškem je po priporočilu in posredovanju posl. Grafenauerja dalo šolati Slovenca Šumija na kmetijski šoli na Grmu na Dolenjskem, nakar je bil Šumi par let slovenski potovalni učitelj na Koroškem. Z denarjem, ki si ga je prislužil kot tak, in z nemško podporo je potem kot slovenski renegat šel na daljnje študije. Tako se je prodal Nemcem ter končno dosegel celo čast deželnega glavarja na Koroškem. Bil je in je še danes najhujši sovražnik vsega, kar je slovensko, po oni stari, da je poturica vedno hujši od Turčina.

O nadaljevanju izidu procesa bomo še poročali.

Celovec, 20. aprila. d Včerajšnja razprava v procesu Šumi je bila deloma zopet tajna. Zaslišan je bil nadporočnik Braun o delovanju nacijonalističnih krogov proti Jugoslaviji. Sodišče je sklenilo tajno razpravo zato, ker se je stvar že enkrat razpravljala v nekem civilnem procesu, a so pozneje bili baje nekateri Nemci v Jugoslaviji preganjani. Tajnost je sodišče utemeljilo tudi s tem, da je potrebna z ozirom na odnošaje med Jugoslavijo in Italijo.

V javnem delu razprave je bila interesantna izpoved priče bivšega nadporočnika Hütterja, ki je izjavil, da je Šumi pričel za svoj žep delati kupčije z Italijani in da je bilo izvoženih nad 200 vagonov lesa, o katerih knjie deželnega računovodstva nič ne vedo. Kako dober posel so bile te dobave, izhaja iz dejstva, da si je Vicijev narednik ki je pomagal pri transakcijah s Šumijem v kratki dobi mogel kupiti veliko tovarno pohištva. Šumijev zastopnik dr. Caspar se je priči za izpoved maščeval z ugotovitvijo, da je Hütter kot aktivni avstrijski oficir od Italijanov dobival denar. Ko se je zopet pričelo razpravljati o fondu za propagando, je sodišče ponovno izključilo javnost.

Rudniška nesreča

Krapina, 20. aprila č. V rudniku v Strahinju se je pripetila nesreča, katere žrtev je postal rudar Josip Jurečko, pristojen v občino Petrovsko. Ko se je ob 6. zjutraj vračal iz rudnika domov, ga je ne daleč od izhoda zasula zemlja in je ostal na mestu mrtev. Pri tem sta bila ranjena tudi dva druga delavca. Ponesrečeni rudar je bil star 32 let, bil je oženjen ter zapušča več otrok.

Spremembe v železniški službi

Premeščeni so: uradnik I. kategorije inž. Milan Mikuž, strojni oddelek, v kurilnico Ljubljana II., gorenjski kolodvor; uradniki II. kat.: Jakob Pretnar, kurilnica Ljubljana II., v kurilnico Pragersko; Ivan Kastelic, prometno-komercijalni oddelek, v Ljubljano, gorenjski kolodvor; Ivan Novak, prometno-komercijalni oddelek, v Maribor glavni kolodvor; uradniki III. kat.: Pavel Srebočan, Kamnik, v Mursko Soboto; Herman Lenasi, kurilnica Murska Sobota, v kurilnico Ljubljana I., glavni kolodvor; Rudolf Ogrinc, kurilnica Murska Sobota, v kurilnico Pragersko; Viktor Beguš, Murska Sobota, v Celje; poduradniki I. kat.: Alojzij Šajher, Čakovec, v Kraljevec-Prelog; Vinko Recelj, kurilnica Jesenice, v kurilnico Ljubljana II. gorenjski kolodvor; Josip Jerele, Stična, v Šmarje-Sap; poduradniki II. kat.: Franc Prodničar, Velenje, v Celje; Štefan Bračič, Tezno, na Pragersko; Josip Jančič, Kandija, v Novo mesto; Franc Marčič, Tezno, na Pragersko; Fr. Mittoni, Trbovlje, v Litijo; Franc Pleničar, Sava, na Pragersko; Franc Dobovšek, Prevalje, v Bistrico; Anton Premk, Litija, v Zidani most.

Nameščeni so: za poduradnika I. kat. J. Hirsch, gradbeni odelek; Alojzij Peterman, Lesce-Bled; za poduradnika II. kat.: Josip Bizjak, p. s. Jesenice; Franc Kirn, Škofljica; Franc Taškar, p. s. Zidani most; Martin Romih, p. s. Maribor gl. kol.; Alojzij Slana, Kotoriba; Lovrenc Zupan, Jesenice; Anton Čemažar, Ljubljana gl. kol.; Avgust Ankon, Ljubljana gl. kol.; Ivan Cumpf, Kotoriba.

Upokojeni so: uradniki III. kat.: Matija Kralj, Ljubljana gl. kol.; Štefan Gorjanc, Ljubljana gl. kl.; Jakob Bizjan, kur. Ljubljana II. gor. kol.; Ivan Ošaben, kur. Ljubljana II. gor. kol.; Tomaž Kopač, Ljubljana gl. kol.; Josip Klinc, kur. Maribor, Hriberšek Jurij, kur. Maribor; Josip Vičansky, kur. Maribor; Karel Varovšek, kur. Maribor; Blaž Čiček, kur. Maribor; Hinko Martelanc, Ljubljana gl. kol.; Josip Pintar, Jesenice; Ivan Struna, Ljubljana gor. kol.; Franc Fischer, Maribor gl. kol.; Franc Pekolj, Celje.